

Transleerimismeetodid

Varmo VENE
Arvutiteaduse Instituut
Tartu Ülikool

EMAIL: varmo@cs.ut.ee

WWW: <http://www.cs.ut.ee/~varmo/TM2004/>

LIST: ati.pk@lists.ut.ee

Interpretaator

Eelised: Ei toimu programmiteksti eeltöötlemist

⇒ algkäivituseks kulub vähe aega;

⇒ soodustab interaktiivset programmide kirjutamist.

Puudused: Programmi osasid analüüsitakse täitmisajal korduvalt

⇒ programmide täitmine suhteliselt aeglane.

Kompilaator

Kaks faasi:

Transleerimisaeg: lähteprogramm transleeritakse täidetavaks (masin-)koodiks.

Täitmisaeg: koodi täitmine antud sisendandmetel.

Kompilaator

Eelised: Programmi analüüsitakse ainult üks kord

- ⇒ võimaldab programmide (globaalset) optimeerimist;
- ⇒ programmide täitmine on kiirem.

Puudused: Kompileerimine võtab aega

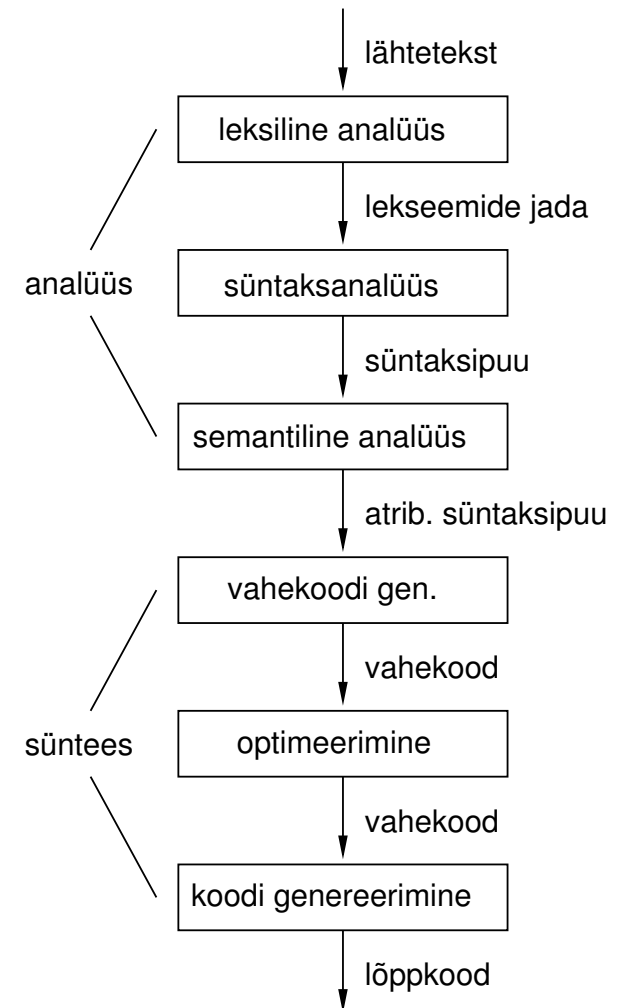
- ⇒ kompileerimine tasub ära pikalt töötavate ja tihti kasutatavate programmide korral.

Süntaksjuhitav kompileerimine

- Alates Algol60st, mis oli esimene formaalselt defineeritud süntaksiga keel, juhindub kompilaatori poolt teostatav transleerimisprotsess lähteprogrammi süntaktilisest struktuurist.
- Programmeerimiskeele definitsioon koosneb:
 - leksika:** defineerib keeles legaalseid sõnade, lekseemide, moodustamise reeglid;
 - süntaks:** defineerib programmide grammatilise struktuuri;
 - semantika:** kirjeldab kontekstist sõltuvaid tingimusi (näit. tüüpimisreeglid) ja programmi tähendust.

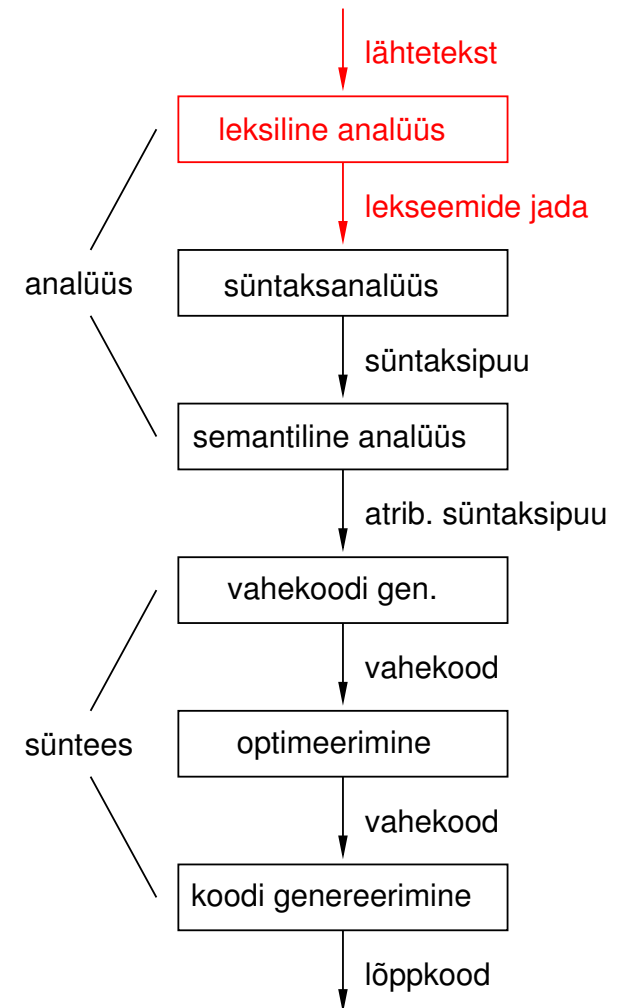
Kompilaatori struktuur

- Kompileerimisprotsess koosneb suures plaanis kahest faasist:
 - analüüs:** lähteteksti struktuuri äratundmine vastavalt grammatikale ja kontekstuaalsete sõtuvuste kontrollimine;
 - süntees:** koodi genereerimine ja optimeerimine.
- Need omakorda jagunevad mitmeteks alamfaasideks.
- **NB!** Erinevates faasides teostatavad toimingud võivad toimuda paralleelselt.

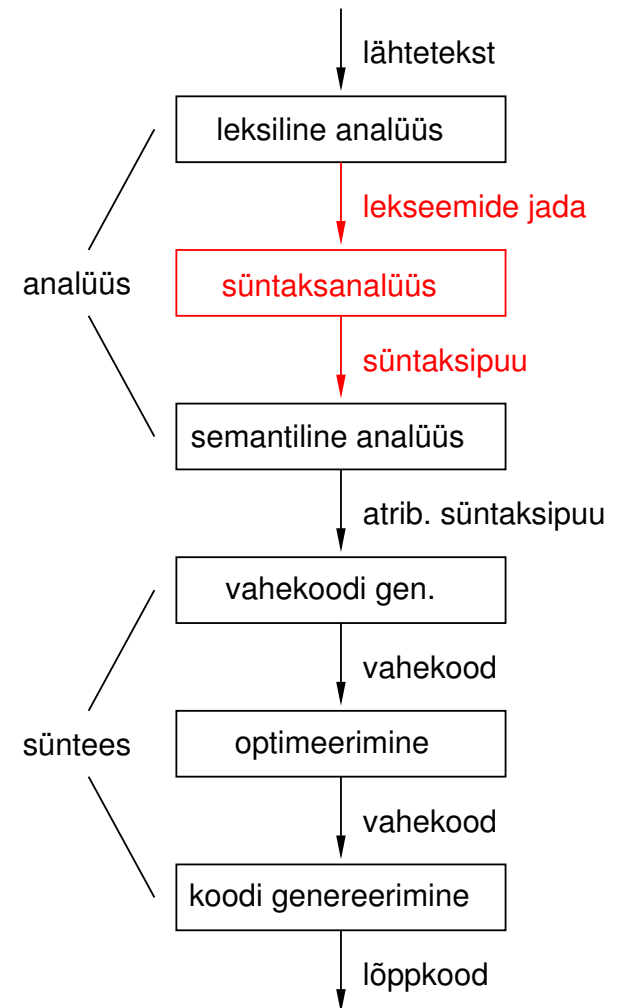
Kompilaatori struktuur

- Leksiline analüüs kontrollib programmi sõnade (literaalsümbolite) vastavust leksilistele reeglitele, eemaldab tühisümbolid ja kommentaarid ning teisendab programmi lekseemide (tokens) jadaks.
- Leksilist analüüsi kutsutakse skaneerimiseks ning vastavat analüsaatorit nimetatakse skanneriks.

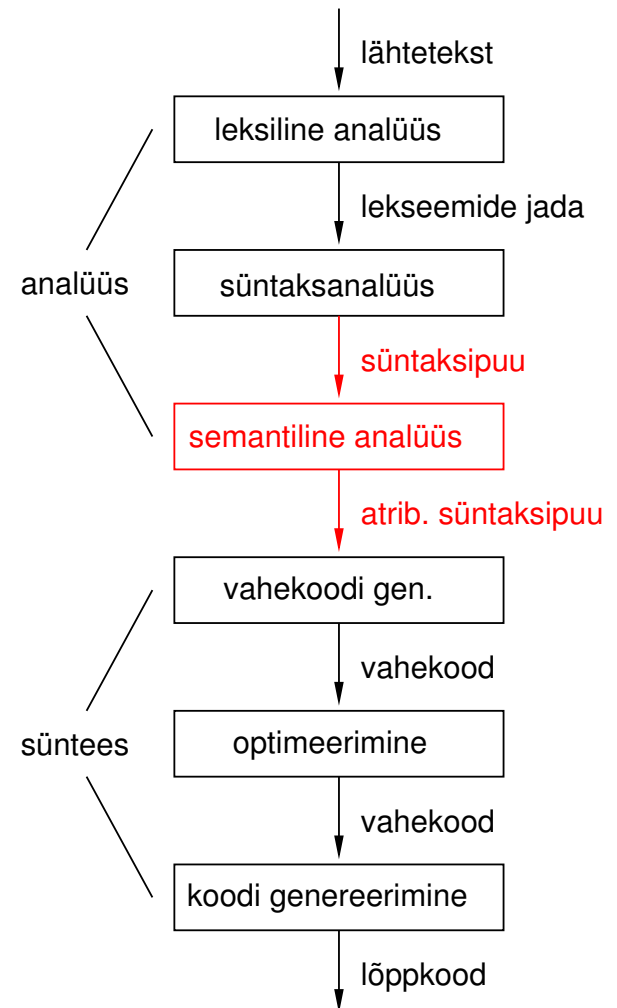
Kompilaatori struktuur

- Süntaksanalüüs kontrollib programmi struktuuri vastavust keele grammatikale ning väljastab programmi esitava (abstraktse) süntaksipuu.
- Süntaksanalüüsi kutsutakse parsimiseks ning vastavat analüsaatorit nimetatakse parseriks.

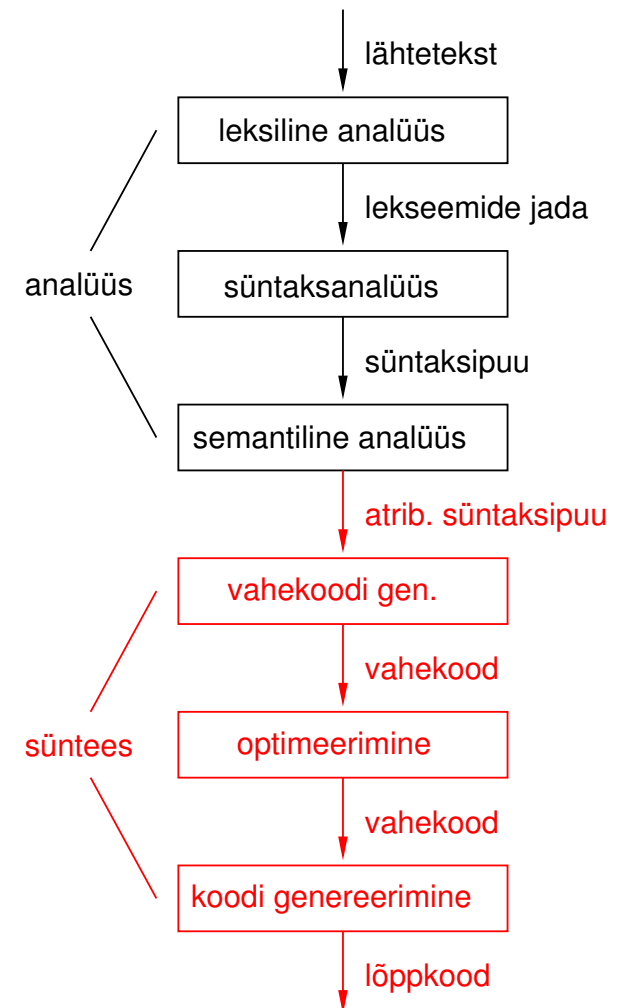
Kompilaatori struktuur

- Semantiline analüüs kontrollib programmi kontekstuaalsete sõtuvuste korrektsust, leiab vastavuse defineerivate ja kasutusesinemiste vahel, leiab esinemiste tüübid ja kontrollib nende vastavust reeglitele, ...
- Süntaksipuu dekoreeritakse tüübi- ja muu kontekstist sõltuva infoga.

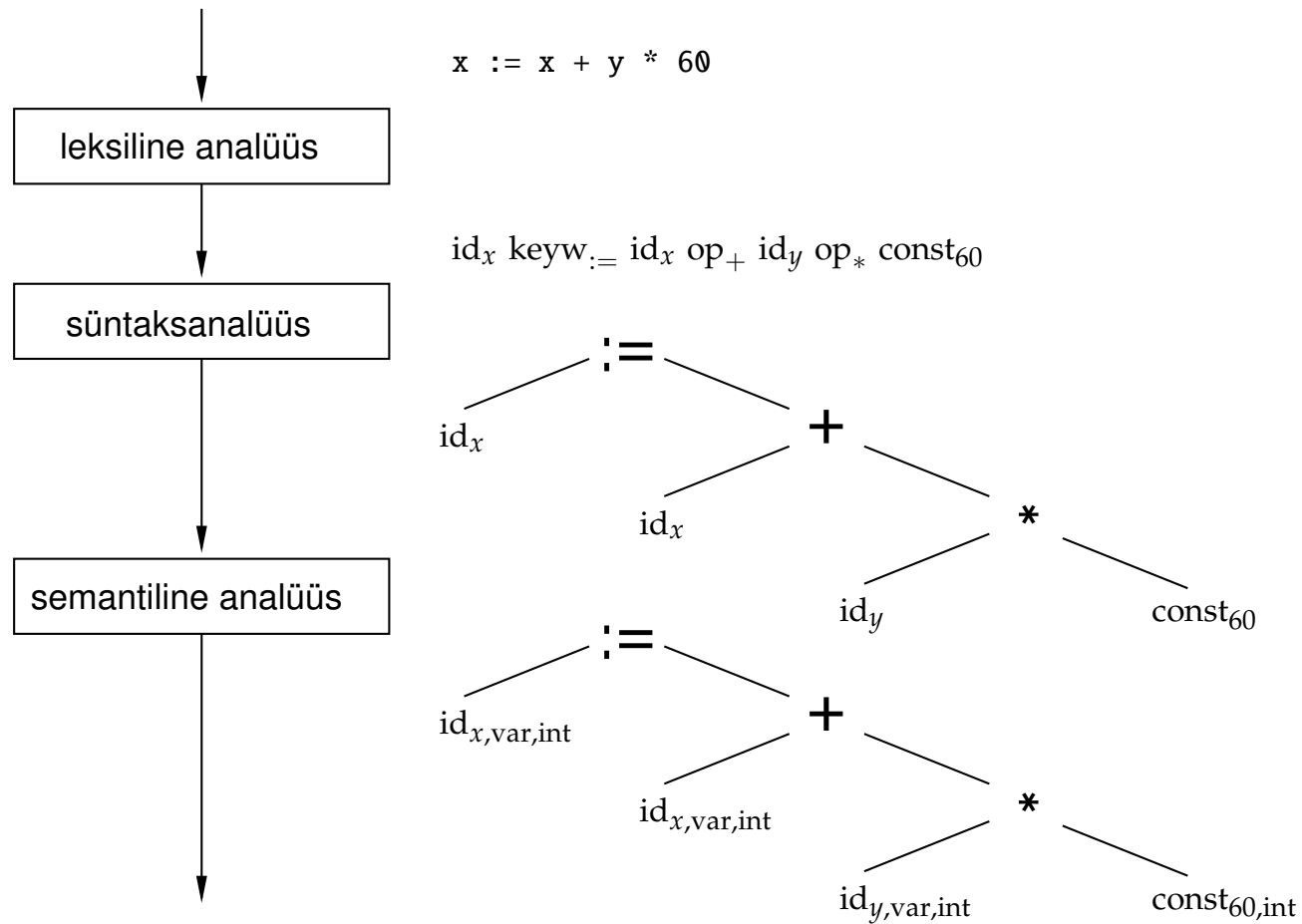

Kompilaatori struktuur

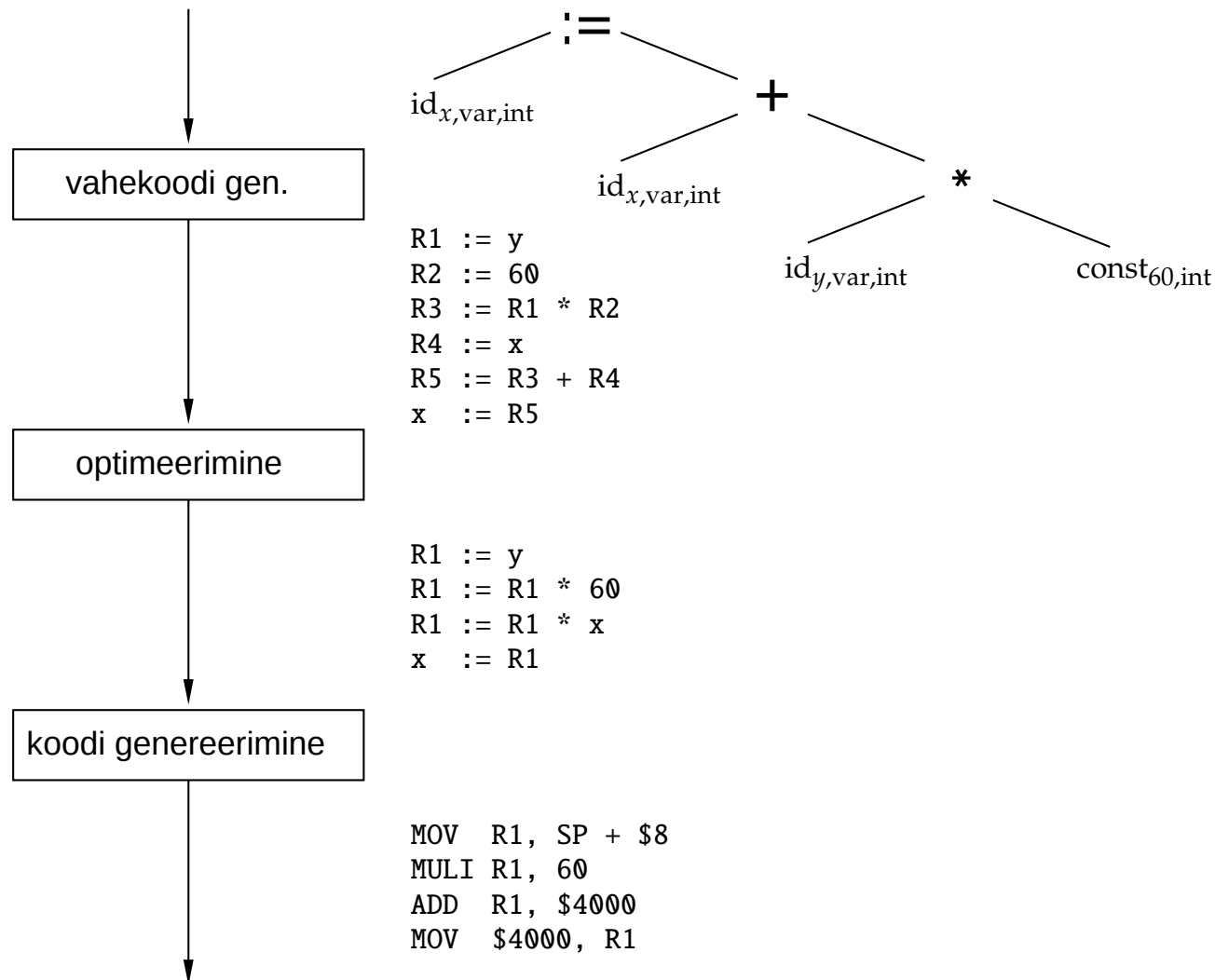
- Sünteesifaasis toimub koodi genereerimine ja optimeerimine.
- Eesmärgiks on riistvara ressursside võimalikult efektiivne ärakasutamine.
- Koodi genereerimine võib toimuda otse peale analüüsi, aga tavaliselt kasutatakse arhitektuurist vähem sõltuvate tegevuste teostamiseks vahekoodi.
- Koodi genereerimisel toimub muuhulgas keelekonstruktsioonide asendamine semantiliselt ekvivalentsete instruktsioonijadadega ning regsitrite määramine.

Programmi vaheesitused

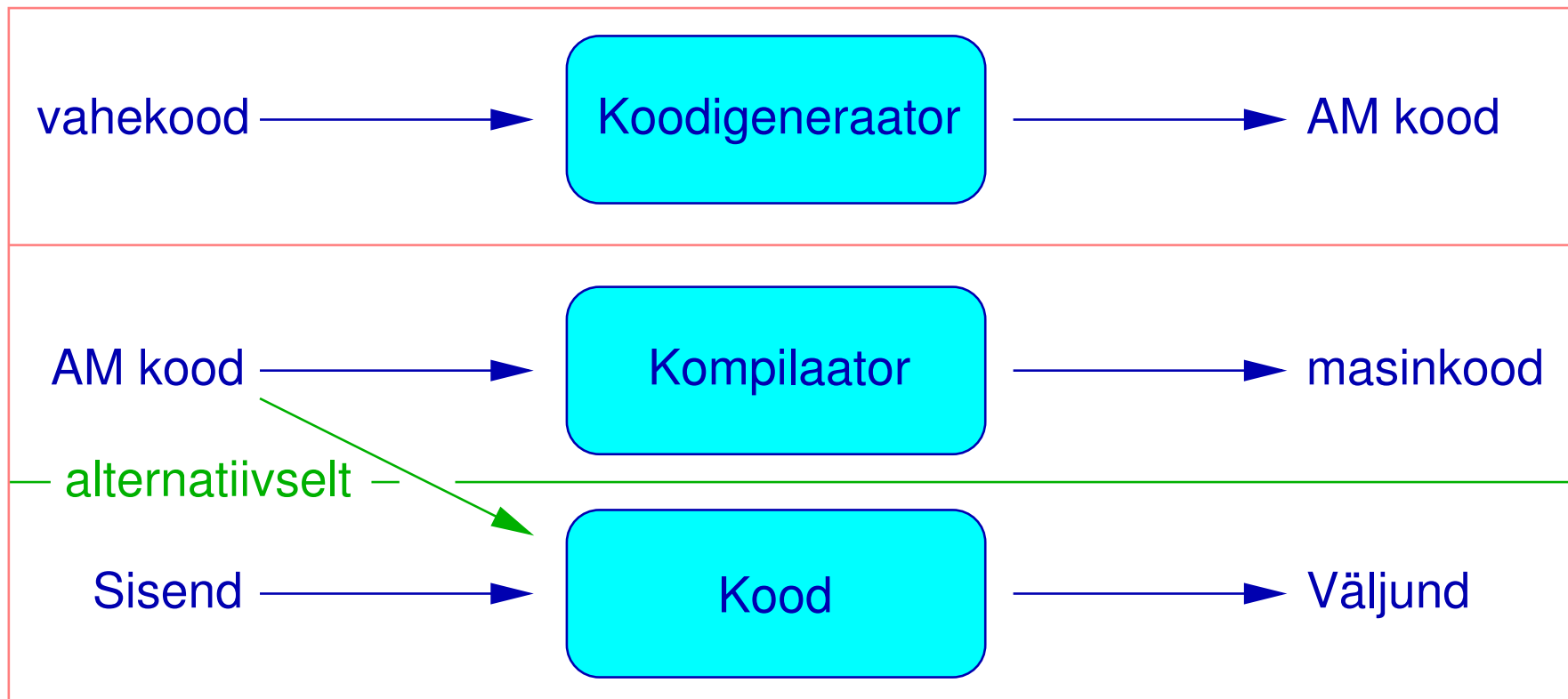

Programmi vaheesitused

Abstraktsed masinad

- Koodi genereerimine koosneb sageli kahest eraldiseisvast osast:
 - programmi transleerimine abstraktse masina koodiks;
 - sellest konkreetse koodi genereerimine või ka otse interpreteerimine.

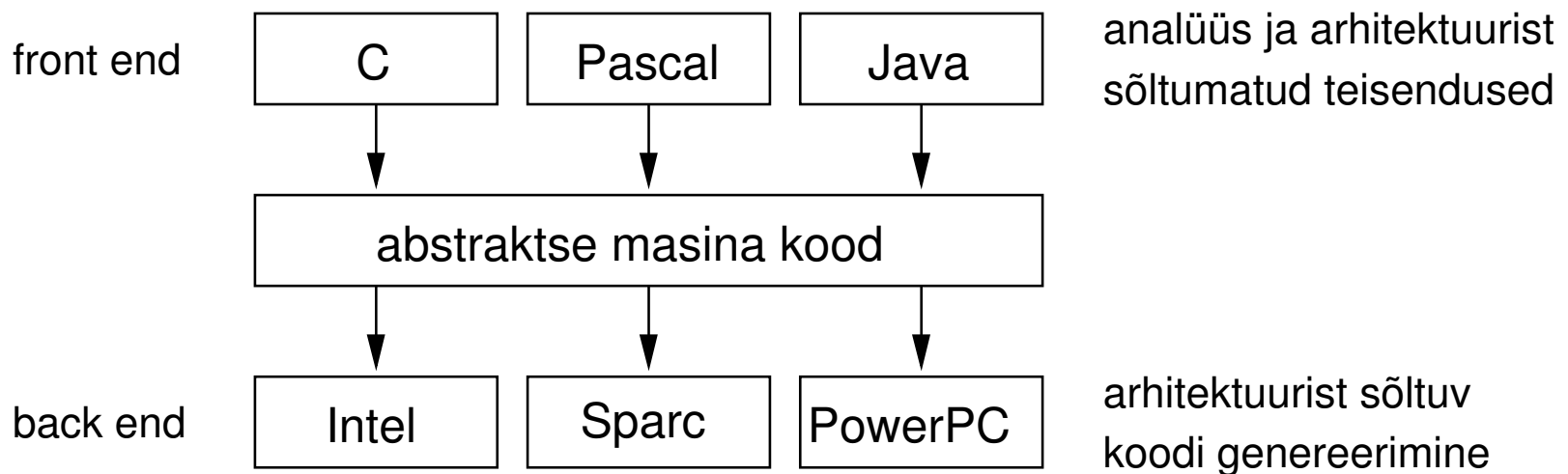

Abstraktsed masinad

- Abstraktne masin on idealiseeritud arhitektuuriga masin, mille koodi on lihtne genereerida ja mida on ka lihtne realiseerida erineva arhitektuuriga tegelikel masinatel.
- Keelekonstruksioonide transleerimine on eraldatud konkreetse riistvara spetsiifilistest omadustest.
- Lihtsustab kompilaatori teisaldamist uue arhitektuuriga masinatele.
- Samuti lihtsustab kompilaatori realiseerimist uute keelte jaoks.

Abstraktsed masinad

- Teoreetiliselt, kui on m keelt ja n masinat, siis $n \times m$ kompilaatori jaoks on vaja m front end'i ja n back end'i.

- Praktikas töötab see ainult siis, kui keeled ja masinate arhitektuurid on piisavalt lähedased.

Abstraktsed masinad

Näiteid "klassikalistest" abstraktsetest masinatest:

Pascal	→	P-machine
Java	→	JVM (Java Virtual Machine)
Haskell	→	STGM (Spineless-Tagless G-Machine)
Prolog	→	WAM (Warren Abstract Machine)